

ПРОБЛЕМА ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ В КРАЇНАХ ЗАХІДНОЇ АФРИКИ

***ЛАЖНИК В.Й., КАНД. ГЕОГР. НАУК, ДОЦЕНТ,
ОЛІФЕРОВИЧ С.А., СТУДЕНТ,
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ***

На сучасному етапі розвитку перед країнами Західної Африки постає велика кількість різних проблем. Серед них слід виокремити проблему продовольчої безпеки, вирішення якої є важливою складовою подальшого соціального й економічного розвитку країн регіону.

Перш за все слід зазначити, що продовольча безпека – це такий рівень продовольчого забезпечення населення, який гарантує соціально-політичну стабільність у суспільстві, виживання і розвиток нації, особи, сім'ї, стійкий економічний розвиток [4]. Продовольча безпека кожної країни складається з трьох складників: доступність продовольства для всіх верств населення, наявність достатньої кількості ресурсів для вирощування продуктів харчування та рівня розвитку технологій переробки продовольчої сировини [3]. Отже, на основі цих критеріїв спробуємо визначити рівень гостроти прояву проблеми продовольчої безпеки в країнах Західної Африки.

У країнах регіону важко виділити райони, де продовольство є в надлишку. Виробництво товарних продовольчих культур ще не сформувалося в ролі провідної галузі сільського господарства. Виняток становлять лише деякі райони Малі (рис) та Сенегалу (пшениця, просо). Товарної продукції іноді навіть не вистачає для покриття потреб міста, та й самого села, особливо там, де розвинене виробництво експортної продукції [2].

Країни Західної Африки імпортують в середньому до 20 % необхідного обсягу продовольства. Частка продовольства в загальному імпорті становить: у Нігерії – 2,1 %, в Малі – 8,0 %, у Нігері – 15,8 %, в Буркіна Фасо – 9,1 %, в Кот-д'Івуарі – 29,7 %, в Гані – 9,6 %, в Гвінеї-Бісау – 88,6 %, в Того – 8 %. У структурі імпорту переважають зернові і продукти їх переробки (близько 40 % ввезеного продовольства), значна питома вага цукру (11 %), м'ясо-молочних продуктів (12 %) [1, 109]. Таким чином, питома вага імпортного продовольства у фонді споживання в різних районах Західної Африки коливається в межах

20-40 %, причому частка пшениці – від 30 % у країнах суданській зоні до 95 % – у країнах лісової та саванної зон.

Тому, зважаючи на таку ситуацію, більшість країн регіону і досі залишаються у так званій “зоні голоду”. Зокрема в них залишається дуже високою частка населення, що голодує: в Нігері – 29 %, Сенегалі – 26 %, Буркіна-Фасо – 10 % [6]. Також слід зауважити, що в містах, особливо припортових населення не відчуває такого дефіциту продовольства як у посушливих сільських районах. За даними ЕКА ООН, близько 40 % дітей у країнах регіону у віці до п'яти років систематично недоїдає (в Нігері – 50 %, в Малі і Нігерії – 38 %, в Буркіна-Фасо – 35 %). Калорійність харчування в регіоні становить в середньому 2100 ккал на день при нормі 2385 ккал. Особливо тяжке становище в таких країнах як Сьєрра-Леоне, Лівія та Нігер [5].

Така складна ситуація в країнах Західної Африки, з одного боку спричинена політичними та етнічними конфліктами та протистояннями, а, з другого боку, прорахунками національних урядів в сільськогосподарській політиці, підтримка протягом довгого періоду часу програм “імпортостимууючої індустріалізації”, засиллям монокультури в сільському господарстві, залежністю від цін на сільськогосподарську продукцію (какао-боби, арахіс тощо) на зовнішньому ринку.

Крім того, країни регіону не мають достатньо вигідних земельно-кліматичних ресурсів для успішної боротьби з продовольчою кризою. На більшості земель (сахельська зона) землеробство не завжди можливе без зрошення навіть не в посушливі роки. Наприклад землеробство Малі, Мавританії та Нігеру повністю залежить від нестійкого режиму випадання опадів. Тут зосереджені переважно напівкочове скотарство, вирощування невибагливих зернових. Лише у найбільш зволоженій гвінейській зоні кліматичні умови майже повсюдно сприятливі для вирощування продовольчих культур, проте тут більшість земель зайнята під плантаціями експортних культур (наприклад, бавовни у Беніні, Буркіна-Фасо, какао – Гани і Кот- д'Івуару) [2]. В поєднанні з екстенсивними методами та низькою інтенсифікацією ведення господарської діяльності все це і спричинило загострення продовольчої кризи в країнах Західної Африки.

Виходячи із складності ситуації, вирішення проблеми продовольчої безпеки може стати можливим лише завдяки виконанню урядами країн Західної Африки таких дій, як:

- підтримка фермерського сімейного господарства на селі;
- розвиток аграрного сектору різних регіонів країни через широке залучення іноземних інвестицій, ефективне управління регіональним розвитком, державні дотації в розвиток відсталих сільськогосподарських регіонів;
- організація кращого управління внутрішніми, локальними, субрегіональними та регіональними ринками продовольчих товарів, налагодження тісніших зв'язків (бартерного обміну чи купівлі-продажу) між виробником і споживачем, виключаючи при цьому численних посередників, що б дало змогу здешевити продовольчі товари;
- створення регіональних фондів для розвитку місцевого сільськогосподарського виробництва та налагодження ринків збуту продукції;
- допомога держави виробникам у подоланні наслідків стихійних лих, в тому числі страхування виробників сільськогосподарської продукції;
- вирішення проблем землекористування і сільськогосподарської діяльності з врахуванням національних особливостей кожної країни;
- встановлення таких норм сільськогосподарської політики, які б відповідали інтересам продовольчого суверенітету держави.

Отже, в країнах Західної Африки проблема продовольчої безпеки проявляються дуже гостро. Її основними причинами є як складна внутрішньополітична ситуація, так і неефективне управління сільським господарством, складні природні умови для розвитку продовольчих галузей, екстенсивні методи ведення господарства, залежність від імпорту продовольчих товарів та зовнішніх ринків. Розв'язання цієї складної проблеми може стати можливим лише завдяки скоординованій діяльності урядів західноафриканських країн, що повинна проявлятися в підтримці селянських фермерських господарств, національного виробника, створенні регіональних сільськогосподарських інвестиційних фондів, страхуванні виробників продовольчої продукції.

Література.

1. Гойа Силва Милена Карла. – Перспективи рішення продовольственной проблеми в розвиваючихся странах в условиях глобализации мировой экономики (На примере ЭКОВАС): дис. канд. экон. наук/ Москва., 2004. –191 с.

2. Мамаду Гойта Продовольственный суверенитет Африки: альтернатива для населения / Гойта Мамаду [Електронний ресурс]. – Режим доступа:

<http://212.113.124.22/ru/analysis/view/49478/>

3. Продовольственная безопасность стран мира [Електронний ресурс]. – Режим доступа:

<http://www.nazdor.ru/topics/environment/ecology/current/284119/>.

4. Світова та національна продовольча безпека [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://econ-house.ru/svitova-ekonomika/26/738-svitova-ta-nacionalna-prodovolcha-bezpeka>.

5. Supplement on the 11th Annual ECOWAS Nutrition Forum [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

www.unscn.org/files/.../SCN.../Supplement_ECOWAS_scnnews38_final.pdf.

6. Why does West Africa face another food crisis? [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.caritas.org/activities/emergencies/WestAfricaFoodCrisis.html>.

ТЕНДЕНЦІЇ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

***РІЗАК А.Г., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
ЛЕБЕДЕНКО О.В., СТУДЕНТ,
МАЛИК К.В., СТУДЕНТ,
ХНАУ ІМ. В.В. ДОКУЧАЄВА***

Національні ринкові економіки розвиваються не ізольовано, а в тісній взаємодії одна з іншою. Жодна країна у світі не може виробити всю сучасну номенклатуру товарів, забезпечити себе сотнею різних послуг, інвестиційними і трудовими ресурсами, висококваліфікованими фахівцями. Країни задовольняють зростаючі потреби особистого і виробничого характеру за допомогою взаємного обміну і співробітництва у виробництві, вирішенні економічних і інших глобальних проблем, які вимагають об'єднання фінансових, технічних, професійних та інших ресурсів.

Багато відомих учених-економістів присвячують свої праці вивченню проблеми поліпшенню організації і підвищенню ефективності експортних та імпорتنних операцій. Важливими серед них є наукові розробки В.І. Власова, О.А. Кириченко,